

[Poul Dam.]

vi i dag, enige om nødvendigheden af rationaliseringsinvesteringer. Vi håber, at man også er enig den dag, de skal betales, for jeg tror, at det er ganske dyrt i første omgang at gennemrationalisere de mange ting, man har talt om.

Det er givet, at forøgelsen af det danske samfunds levestandard fremover først og fremmest må ske på de fælles områder: undervisning, trafik o. s. v.; det er nævnt før, det kan ikke nævnes for tit, for manglerne er store. Vi bliver ikke nødvendigvis rigere gennem vore helt private småører. Det er de fælles goder, som i et moderne samfund først og fremmest gør os rigere — og netop os alle sammen, altså hele befolkningen, ikke bare nogle få.

Det er klart, at et perspektiv på 3 år er forholdsvis kort; men jeg vil alligevel fremsætte to ønsker, som har en vis mening, forekommer det mig. Det ene er, at vi i Danmark sætter alvorligt ind på det, som man arbejder så meget med i udlandet, nemlig en fremtidsforskning, at man lader teknikere, økonomer og sociologer undersøge de tendenser, der er i det nuværende samfund, og komme til fornuftige slutninger om, i hvilken retning udviklingen vil gå. Et sådant udvalgs- eller kommissionsarbejde kunne med fordel have politikere, ikke som deltagere — for alt i verden ikke som deltagere — men som tilhørere; det er muligt, at adskillige politikere kunne lære meget af det. Og så kunne jeg ønske mig, at man i debatter af denne art havde fremtidsmålet meget klart for øje, og fremtidsmålet vil for mig i meget høj grad indebære det samfundsstyrede produktionsliv som en væsentlig del af det, staten og regeringen skal planlægge for.

Rimstad: Fra mit partis side har vi adskillige gange her i tinget efterlyst både langtidsprogner og langtidsbudgetter. Det var derfor for os særdeles tilfredsstillende, at finansministeren sidste tirsdag til folketingets orientering kunne forelægge prognoser over statens udgifter 3 år frem i tiden. Selv talte ministeren i sin redegørelse for prognoserne flere gange om 3 års budgetterne, hvilket næppe er helt korrekt. Et budget omfatter både udgifts- og indtægtstal, er altså et skøn over fremtidige balancer. En

opstilling alene over udgifterne kaldes, i hvert fald efter ordbogen, ikke et budget. Man kan så håbe, at der i denne lidt ukorrekte plakat ikke ligger noget symptomatisk, noget, der fortæller os, at for finansministeren er udgiftssiden det interessante, mens indtægterne blot er noget, der kan løbe i kassen ved en enkelt drej på skatte-skruen.

Når man opstiller en prognose, er det altid dens forudsætninger, der interesserer. Finansministerens grundlæggende forudsætning for de fremlagte 3-årige skøn er en overbevisning om, at den samlede produktion her i landet vil vokse med cirka 4 pct. om året i de kommende 3 år. Som forholdene har udviklet sig inden for dansk erhvervsliv op til i dag, må det være rigtigt at karakterisere denne finansministerens vigtigste forudsætning som optimistisk. Inden for den danske eksportindustri ved vi nu noget om de afsætningsvanskeligheder, som det stigende omkostningsniveau allerede i dag bereder virksomhederne, og som man tilsyneladende har lettere ved at lukke øjnene for som finansminister end som industrileder. Og dog burde dette ikke være tilfældet. Det burde for eksempel ikke være finansministeren ukendt, at et større antal danske skotøjsfabrikker, der siges fra 6 til 8, er kommet i vanskeligheder i indeværende år. Når skotøj og i øvrigt også tekstil, som finansministeren snart vil høre lignende nyt fra, er brancher, der først møder vanskelighederne, hænger det sammen med, at det her drejer sig om højtrationaliserede produktionslinier, inden for hvilke der ikke længere er yderligere rationaliseringsmuligheder at falde tilbage på, heller ikke når det stærkt stigende omkostningsniveau skal neutraliseres.

Problemet med de for stærkt stigende omkostninger er noget fælles i dag for hele den danske eksportindustri. Der er en tidsforskydning mellem de enkelte brancher over for spørgsmålet om, hvornår de vil møde vanskelighederne, en tidsforskydning, hvis udstrækning afhænger af den forhåndenværende rationaliseringsreserve. Men det drejer sig ikke her om længere tidsrum. Med den fart, inflationen har i vor land — og man bør mærke sig, at vi i dag ligger forrest blandt vore vigtigste handelspartnere. EFTA-gruppen — melder de akutte omkost-